पारोची गोष्ट

सुघ्रा मेहदी

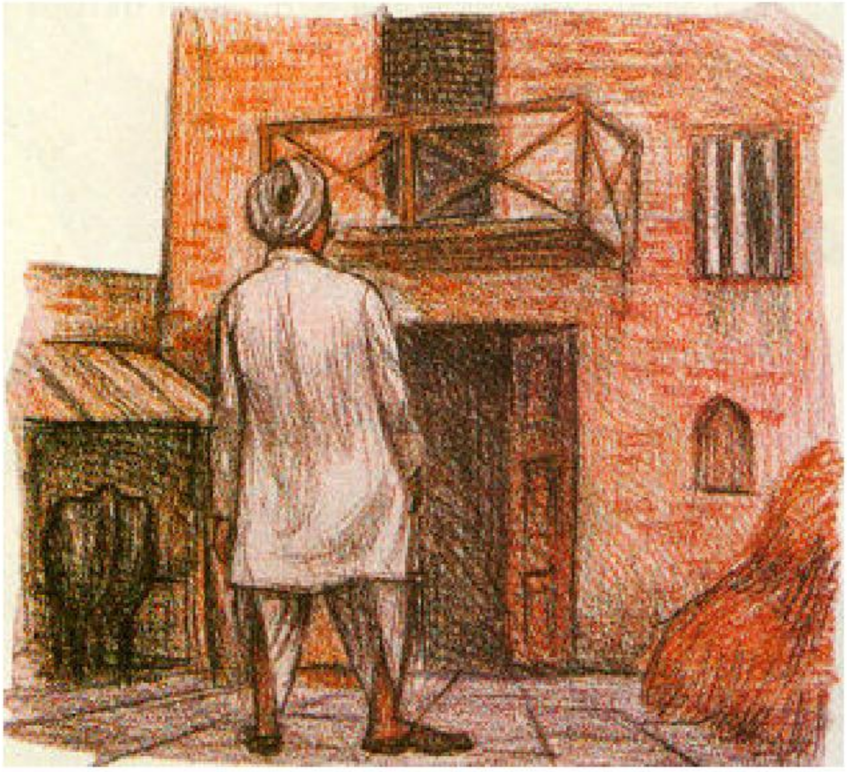
सुग्रा मेहदी

सुग्रा मेहदी यांचे जीवन स्त्रीच्या जीवनातील उच्च सन्मान आणि धैर्याचे महत्त्व अधोरेखित करते. त्या आजच्या अग्रगण्य उर्दू लेखिकांपैकी एक आहेत. त्यांच्या मावशी, साहिबा आबिद हुसेन यांच्या प्रोत्साहनाने, त्यांनी वयाच्या १५ व्या वर्षी लेखनाला सुरुवात केली. त्यांची पहिली कादंबरी 'पा वा जाओलान' १९७३ मध्ये प्रकाशित झाली. सामाजिक दुष्कृत्यांमध्ये वाढणाऱ्या मुलीच्या कठीण परिस्थितीचा त्यांच्यावर खोलवर प्रभाव होता. स्त्रियांचे उत्तम जीवन हा त्यांच्या कथांचा गाभा आहे. त्यांचे साहित्य स्त्रियांना रूढीवादी समाजाच्या जोखडातून मुक्त होण्यासाठी प्रेरणा देते. *पारो की कहानी* हा अशाच एका उर्दू कथेचा अनुवाद आहे.

आजकाल, सुग्रा मेहदी दिल्लीच्या जामिया मिलिया इस्लामिया विद्यापीठात उर्दू साहित्य शिकवतात.

KATHA

पारोची गोष्ट

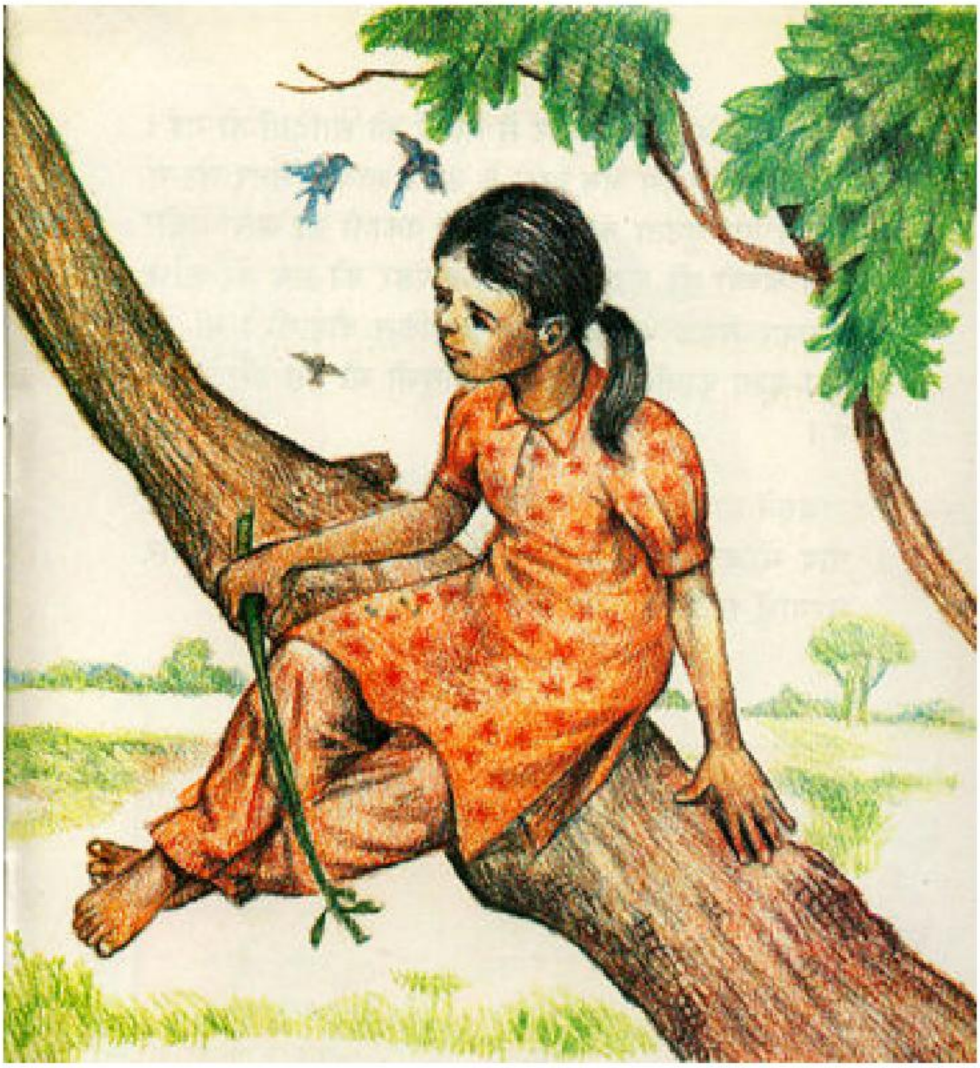

“पार्वती पार्वती,पारो पारो…” बाबा तिला हाक मारत पण ती तोपर्यंत प्रतिसाद देत नसे जोपर्यंत ते तिला ‘बेटा' म्हणत नसत.

आईला राग यायचा. “अहो! तुम्ही तिचं डोकं खराब करत आहात. आपल्या नशिबात मुलगा नाहीये. ती सुद्धा लवकरच दुसऱ्या घरी जाईल. जर ती आतापासून दबून राहिली नाही, तर तिच्या सासरच्या घरी काय होईल?”

पारोच्या चार बहिणी घरकाम करत आणि मैत्रिणींशी कुजबुजत असत.

पण पारोचे मन घरात रमत नसे. ती बाहेर भटकत असे. ती वडिलांसोबत शेतात जाई, ती म्हशी चरायला नेई.

बहिणींची लग्ने एका वर्षाच्या अंतराने झाली. मग घरातील सगळी कामं पारोवर येऊन पडली. तिला घरात घुसमटल्यासारखं वाटायचं. ती पोळ्या जाळायची आणि डाळ कच्चीच ठेवायची. दुपारी लोकांची नजर टाळण्यासाठी ती आपली सायकल खूप वेगाने चालवायची. तिची आई तर तिला नेहमी रागवायची पण आता तर तिचे वडीलसुद्धा तिला ओरडू लागले होते.

जेव्हा बहिणी वर्षभराने सासरहून परत यायच्या, तेव्हा त्यांच्या हातात किंवा पोटात बाळ असायचे. त्या त्यांच्या सासूबाई आणि नणंदाच्या तक्रारी करत बसायच्या.

एके वर्षी, कापणी झाल्यावर बाबा पारोसाठी वर शोधायला बाहेर पडले. पारोने देवाला प्रार्थना केली आणि सव्वा रुपयांची नवससुद्‌धा केला की बाबांना तिच्यासाठी वर मिळू नये. आणि बाबांना कोणी वर मिळाला नाही.

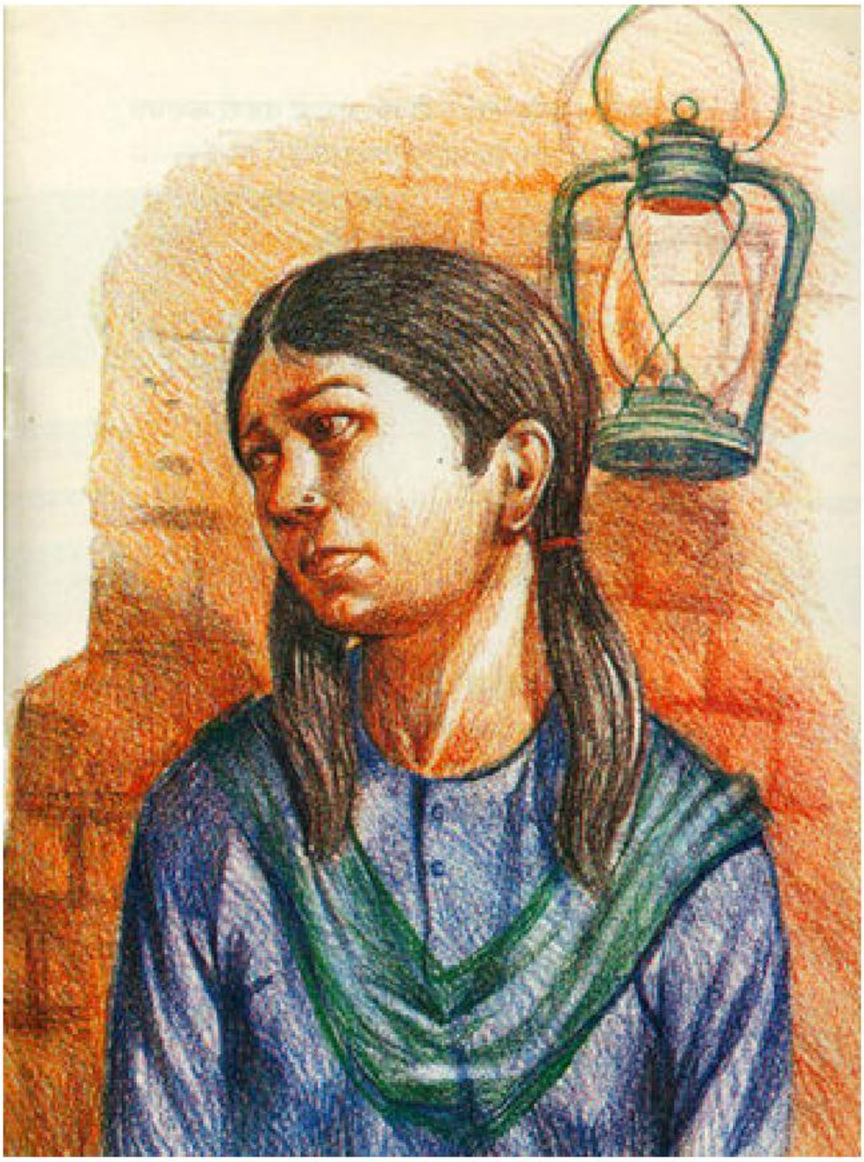
पण आता तिचं काय होईल? असा तिला प्रश्न पडला.

मी चपात्या का बनवू?

मी लग्न का करावं?

मी एका पुरुषाकडून मार का खावा?

मी मुलांचे ओझे का सहन करावे?

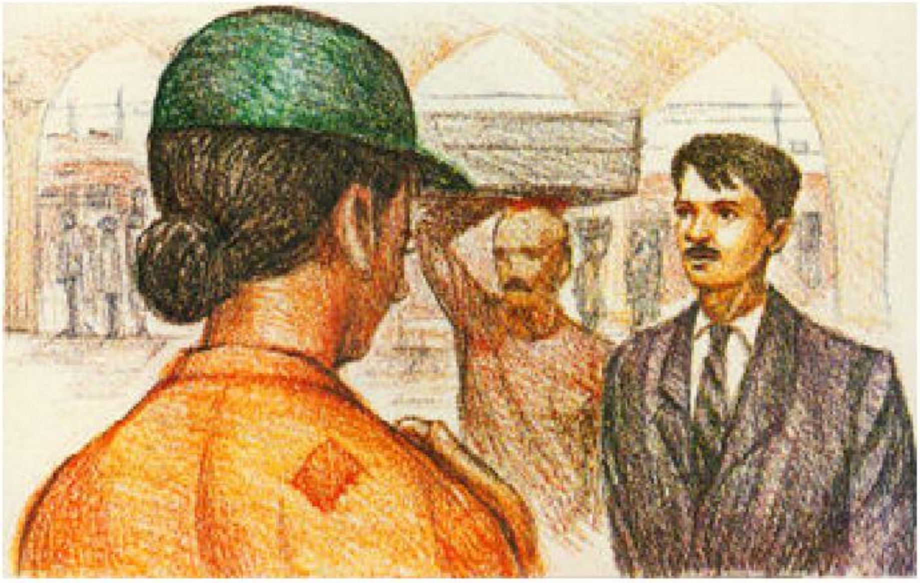

आणि एके दिवशी, या सगळ्याला घाबरून पारो घरातून पळून गेली आणि बनारस शहरात पोहोचली.

नवीन शहरात आल्यावर तिला एकच प्रश्न सतावत होता: आता काय करायचं? घरखर्च भागवण्यासाठी वेगवेगळ्या घरांत भांडी घासायची आणि कपडे शिवायचे का?

नाही! ती त्या कंटाळवाण्या कामांमधून सुटका करून घेण्यासाठीच इतक्या लांब आली होती. तिला असं काहीतरी करायचं होतं ज्यामुळे तिला आनंद मिळेल.

तेव्हा तिचे लक्ष स्टेशनवर उभ्या असलेल्या रिक्षाचालकांकडे गेले. पारोने ठरवले की ही तिच्या नवीन आयुष्याची सुरुवात असेल.

पारोला बनारसमध्ये येऊन जवळजवळ एक वर्ष झाले होते. ट्रेन स्टेशनवर येऊन थांबली. पारोने आपली टोपी नीट केली, पॅन्ट वर ओढली आणि स्टेशनच्या गेटवर उभी राहिली. प्रवासी उतरत होते. पारो एका प्रवाशाच्या शोधात होती. कोट आणि पॅन्ट घातलेला एक तरुण पुढून येत होता. त्याच्या हातात ऑफिसची बॅग होती आणि एक हमाल त्याचे सामान घेऊन येत होता. पारोने हमालाला इशारा केला. तिने सामान तिच्या रिक्षात ठेवले आणि त्या तरुणाला बसायला सांगितले.

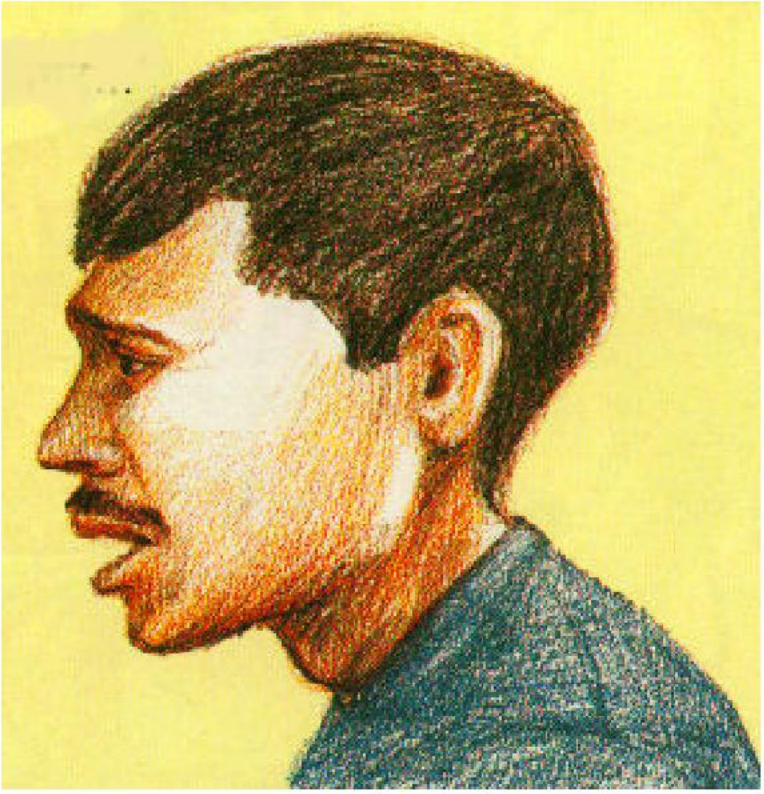
तो तरुण थांबला. मग तो म्हणाला, “तुम्ही गम्मू खा च्या जंक्शनसाठी काय घ्याल?”

“तुम्ही जितके द्याल तितके.”

"हे! तू... म्हणजे..." तो तिच्याकडे काळजीपूर्वक बघण्याचा प्रयत्न करत होता.

“बाबा, माझं नाव पारो आहे.”

“पारो!"

“हो, बाबा, पारो. गम्मू खाच्या चौकापर्यंत तीन रुपये लागतील.”

"ठीक आहे. पण तू मला काय नाव सांगितलंस?" हो, पारो!”

“पारो, तू रिक्षा का चालवतेस?”

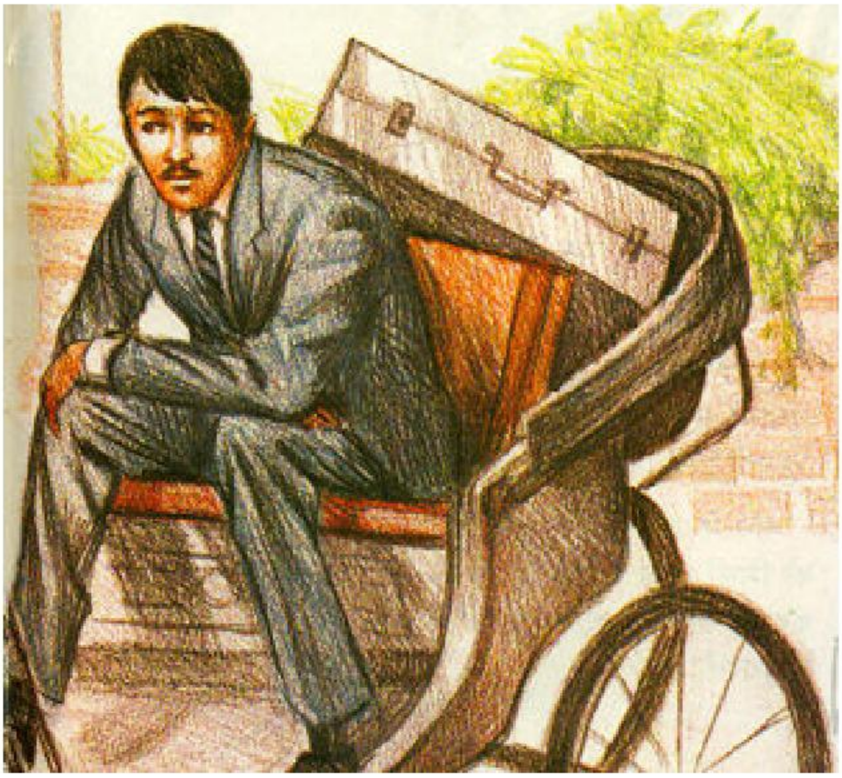
“बाबा, मी रिक्षा चालवल्याने तुम्हाला काही अडचण आहे का?”

“नाही, पण...”

"ठीक आहे बाबा, सांगा बघू, तुम्ही काय काम करता?"

“मी? मी बँकेत काम करतो.”

"पण बाबा, तुम्ही रुग्णालयात काम का करत नाही?"

“पण पारो, गोष्ट अशी आहे की..."

"बघा, साहेब, प्रत्येकाचं आपलं काम आहे. आता शांत बसा." मग पारोची रिक्षा वाऱ्याच्या दिशेने सुसाट निघून गेली.

"हा गम्मू खा चा चौक आहे. आता मला पैसे द्या.." पैसे घेऊन पारो निघून गेली.

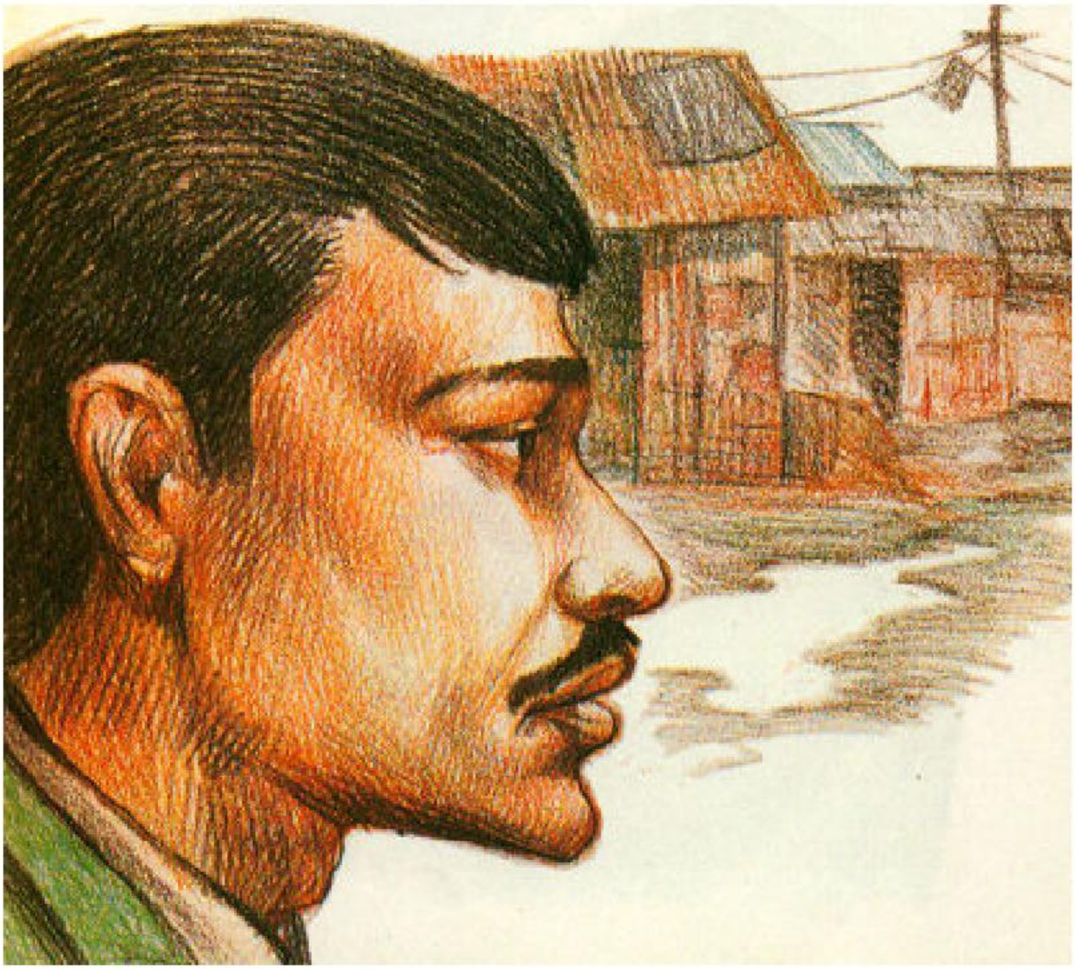
“आरिफ भाई, हे कसलं शहर आहे? इथे बायका रिक्षा चालवतात का?”

"काय आश्चर्य! असं दिसतंय की तुम्ही त्या सैतानाच्या रिक्षातून आलात?" मुमानी अम्माने डोके आपटले. आरिफ भाई हसले. "तुम्ही पारोला शोधून काढलं असेल. किती कणखर बाई आहे ती!"

गावात आम्ही पारोबद्दल वाट्टेल त्या गोष्टी ऐकल्या होत्या: ती एक वेश्या आहे, तिने स्वतःच्या घराला आग लावून आपल्या संपूर्ण कुटुंबाचा नाश केला, ती वेडी आहे, ती एक चेटकीण आहे...

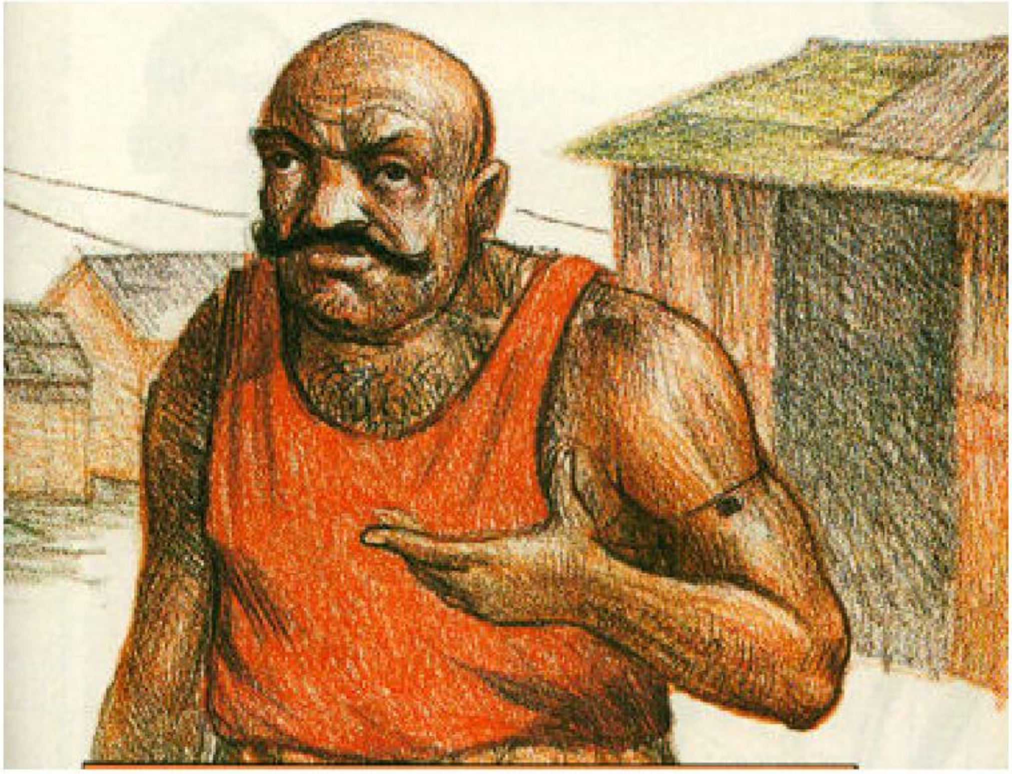

"ती एक चेटकीण आहे!" त्या तरुणाचा यावर विश्वास बसला. कारण पारोने खरोखरच त्याच्यावर जादू केली होती. आता तो सतत तिचाच विचार करत असे. पण पारो त्याला दुरून पाहून पटकन आपली रिक्षा घेऊन निघून जायची. आणि तो तिला हाक मारत राहायचा.

अखेर, एके दिवशी त्याला पारोचा ठावठिकाणा लागला. तो तिथे पोहोचला तेव्हा खोलीला आतून कुलूप होते. पारोची रिक्षा बाहेर उभी होती.

तो पारोच्या दारावर कसे ठोठावायचे याचा विचार करत होता. तेवढ्यात, मोठ्या मिशा असलेला आणि पायजमा घातलेला एक पैलवान बाजूच्या खोलीतून बाहेर आला.

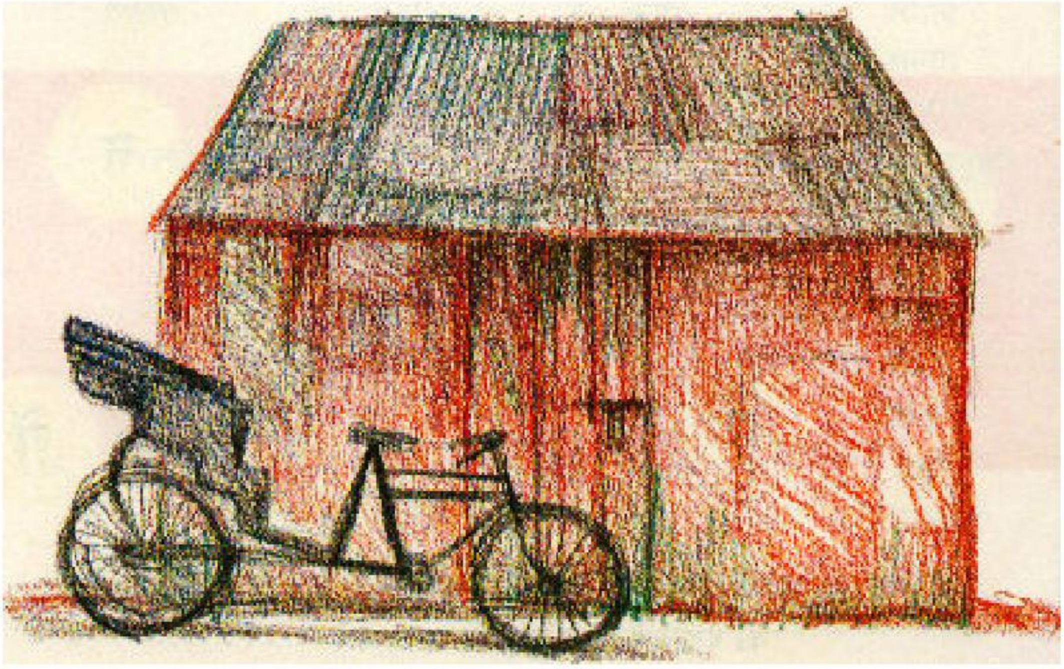
“सांगा, साहेब, काय झाले आहे?”

“हो, मला... म्हणजे मला... पारोला भेटायचे आहे,” तो घाबरलेला होता.

“पारोला भेटायचं आहे? पण तुझे तिच्याकडे काय काम आहे?”

तो काही उत्तर देण्यापूर्वीच, पारोच्या खोलीचा दरवाजा अचानक उघडला.

पारो त्याच्यासमोर उभी राहून रागाने म्हणाली, "त्याला काही काम नाही. पारो रिक्षा का चालवते याचा विचार करून त्याच्या पोटात दुखतंय."

“नाही, पारो! अजिबात नाही, तो मुद्दा नाहीये. ऐक, पारो.”

"पुरे, पारोबद्दल असं बोलत बसू नकोस. नीट लक्ष देऊन ऐक. मला स्वयंपाक करायला आवडत नाही म्हणून मी रिक्षा चालवते. मला भांडी घासायला आवडत नाहीत. मला पुरुषाकडून मार खायला आवडत नाही. आणि पारोला जे आवडतं ते ती करते. समजलं?" आणि मग दार धाडकन बंद झालं.